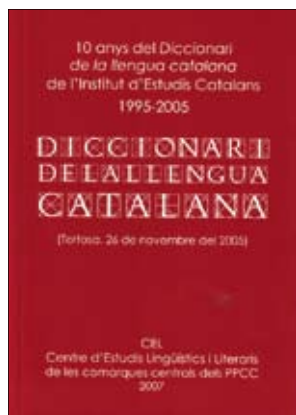

Finalment, afegirem, a propòsit de la norma sobre el guionet dictada pel IEC, de la qual parlen Ginebra i Solà a les pp. 260-261, que nosaltres continuem formant part del que ells anomenen «alguns grups resistents que perseveren en la seva actitud de rebuig» no ben bé radical, sinó mirant d'acceptar la norma fins allà on el sentit comú ho permet, però que efectivament posaríem el guionet en termes com *secció filològicohistòrica* (p. 84, ap. e, línia 3), *funció sintacticose-*

màntica (p. 176, ap. 5.34, línia 16), *lèxic científicotècnic* (p. 240, línia -1), *construccions politicoculturals* (p. 284, línies 1-2), si bé agraïm als autors d'aquest llibre que conculguin aquest punt amb aquestes encertades paraules: «És cert que la reforma, com s'ha dit repetidament, contenia punts discutibles i millorables (que esperem que de mica en mica es vagin ajustant)» (p. 261). ♦

CARLES RIERA

10 anys del Diccionari

10 anys del Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans. 1995-2005 (Albert Aragonés, ed.)
Centre d'Estudis Lingüístics i Literaris de les comarques centrals dels PPCC, Alcancar 2007

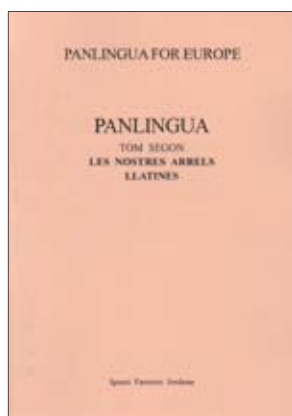
L'any 2005, amb motiu del desè aniversari del *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (DIECI), es va fer a Tortosa una jornada d'estudi i reflexió sobre aquesta obra. L'acte va ser organitzat pel Centre d'Estudis Lingüístics i Literaris de les comarques centrals dels Països Catalans. La majoria d'intervencions d'aquella jornada s'han recollit en un llibre (que conté, a més, una introducció de Carles Castellà) que pot servir per a conèixer amb més detall com és –i com hauria de ser, si més no en alguns aspectes– el diccionari normatiu. La primera aportació és una anàlisi tècnica del DIECI feta per Jordi Ginebra (Universitat Rovira i Virgili). L'estudi abraça dos àmbits: la planificació del corpus i la tècnica lexicogràfica. En aquesta aproximació, Ginebra no tan sols analitza el DIECI sinó que també, ocasionalment, el compara amb el *Diccionari general de la llengua*

catalana (DGLC) de Pompeu Fabra –referent immediat– i el *Diccionari manual de la llengua catalana* (Institut d'Estudis Catalans, 2001), ja que incorpora novetats respecte del DIECI. Àngela Buj i Lluís Gimeno (Universitat Jaume I) fan dues aproximacions a l'aportació de les Terres de l'Ebre, el Maestrat i la Plana a la lexicografia catalana. Buj fa un breu repàs dels autors més influents de les Terres de l'Ebre i del Maestrat, com Pere Labèrnia, Mn. Joaquim Garcia Girona o Mn. Joan Baptista Manyà; i se centra en l'estudi de dos personatges rellevants: Francesc Mestre i Noé i Carles Salvador (aquest darrer, destinat com a mestre a Benassal). El primer va publicar el *Vocabulari català de Tortosa*, vinculat a la tasca de recerca de mossèn Alcover (1915 i 1916); i el segon va publicar el *Petit vocabulari de Benassal* (1943). Buj analitza aquests treballs i els compara amb el *Diccionari català-valen-*

cià-balear (DCVB) –el primer– i amb el DIECI –el segon–. De la seva banda, Gimeno estudia les aportacions fetes per Mn. Joaquim Garcia Girona i Josep Pascual Tirado al DCVB, i en ressegueix el rastre en el DGLC i en el DIECI. També fa una aproximació a les aportacions d'aquests autors al món literari. Els estudis de Buj i Gimeno permeten copsar el grau d'influència dels autors ebrencs i maestratencs en mossèn Alcover i Fabra i, de retruc, el grau de presència i representativitat dels mots d'aquesta regió en els diccionaris catalans. Finalment, Xavier Rull analitza la presència de tecnicismes en el DIECI (hi fa un contrapunt a les crítiques que havia tingut el diccionari en aquest camp) i fa altres valoracions de caràcter més sociolingüístic relatives a l'equilibri territorial i a l'encaix dels diversos parlars en el llenguatge estàndard en general i en el diccionari normatiu en particular. ♦

XAVIER RULL

Les nostres arrels llatines i gregues

IGNASI FARRERES JORDANA,
Panlingua. Tom primer: Les nostres arrels gregues. Tom segon: Les nostres arrels llatines. Tom tercer: Les altres arrels de la llengua, edició privada, Mataró 2008.

Ignasi Farreres és un germà marista de la comunitat de Valldemia de Mataró. És llicenciat en filologia clàssica per la Universitat de Barcelona i ha fet de professor durant molts anys. Com a culminació d'un treball iniciat fa més de vint anys acaba de publicar *Panlingua*, el primer diccionari per arrels de la llengua catalana.

Panlingua consta de tres toms en què els mots catalans es troben ordenats per les arrels de procedència: les gregues ocupen el primer tom; les llatines, el segon; i les altres arrels (àrab, germànic, cèltic, etc.), el tercer.

Darrere d'aquests volums hi ha una filosofia pedagògica que l'autor explica de la manera següent: «*Panlingua* 'tota la llengua' és un treball adreçat als actuals escolars per al millor i més profitós coneixement de l'Europa que els tocarà viure com a adults, mitjançant l'aprofundiment de les arrels culturals que ens són comunes a partir de les paraules de la llengua.» Ignasi Farreres havia pensat publicar els volums il·lustrats amb dibuixos

que ajudaven a la comprensió del sentit de les diverses arrels d'on provenen els mots catalans, però aquesta idea, per problemes de caràcter editorial, finalment no va ser possible que arribés a bon port.

Vegem un exemple de la manera de procedir de *Panlingua*: mots que deriven de l'arrel grega *boreas* 'vent del nord'. Són *bòrees* 'vent del nord', *boreal* 'del nord, septentrional', *boira* 'broma baixa que segueix el vent del nord', *boirina* 'boira fina', *boirós* 'cobert de boira', *borrasca* 'vent fort d'hivern, mal temps amb neu, pedra o pluja', *borrascos* 'que causa borrasques', *borrufa* 'temps núvol i gelat', *borrufar* 'nevar i fer vent alhora'. Una nota cultural complementa l'article: «Segons la mitologia, el Bòrees personificat era aquell vent gèlid que baixa ràpid de les geleres eternes. Una rapidesa com d'alat. Els seus fills, els *borrades*, tenien també ales, sigui als talons, sigui a l'esquena. Llur característica és sens dubte la velocitat, però no pogueren escapar de les mans d'Hèrcules, que els matà per haver lluitat

contra les harpies... Hom diria que la imaginació creadora dels grecs és una *borrufa borrascosa*.»

Ens trobem davant l'obra d'un pedagog excel·lent que ha treballat de valent amb els diccionaris etimològics catalans de Joan Coromines i de Jordi Bruguera i amb els diccionaris de les llengües grega i llatina i ha presentat els resultats de la seva feina pacient ordenant els mots catalans a partir de les arrels d'on provenen.

El meu mestre, el gran lingüista Joan Coromines, entenia que les llengües mai no es poden explicar per si mateixes. Cada llengua forma part d'una constel·lació en què les realitats lingüístiques estan emparentades. Les llengües tenen una estructura de xarxa en què els mots que les componen van íntimament relacionats amb altres mots de la mateixa llengua i de moltes altres realitats lingüístiques. Tot plegat forma un món realment fascinant. *Panlingua* d'Ignasi Farreres és un treball que exemplifica d'una manera clara i pedagògica aquesta realitat. ♦

JOAN FERRER